

η γενιά των 700 ευρώ

Πτυχία μόνο για κορνίζα

Των ΜΑΡΙΑΣ ΔΕΔΕ, ΝΑΝΤΙΑΣ ΓΙΑΝΝΙΡΗ

Η γενιά των 700 και των 1.000 ευρώ δεν είναι, βεβαίως, μια πραγματικότητα που συναντιέται μόνο στην Ελλάδα. Οι σύγχρονοι «προλετάριοι», όπως τους αποκαλούν κάποιοι, είναι μορφωμένοι, είναι άνεργοι ή συνήθως κακοπληρωμένοι. Στρατιές με πτυχία, χωρίς αντίκρισμα.

Ενδεχομένως δεν θέλει και πολύ για να αντιληφθεί κανείς πώς βρέθηκαν τόσο πολλοί νέοι στους δρόμους, στις πρόσφατες εκπαιδευτικές κινητοποιήσεις.

Ενδεχομένως δεν θέλει και πολύ για να καταλάβει κανείς ότι οι βίαιες, κάποιες φορές, εκδηλώσεις των νέων είναι η αντίδρασή τους στη βία που νιώθουν στο πετσί τους. Γιατί, τι άλλο από βία είναι το αβέβαιο αύριο, η ανασφάλεια για το αν θα καταφέρει να επιβιώσει χωρίς να βάλεις νερό στο κρασί σου, χωρίς πλάτες, «βύσματα» και γνωριμίες. Πώς αλλιώς μπορεί να βιώσει κάποιος τις ματαιώσεις και τις απογοητεύσεις που εισπράττει ύστερα από τόσα χρόνια και χρήματα που έχει σπαταλήσει (επενδύσει;) στα θρανία και στα πτυχία;

Οχι πως δεν υπάρχουν και εξαιρέσεις. Οχι πως κάποιοι δεν αγγίζουν τις φιλοδοξίες και το όνειρό τους, σαν τον 25χρονο που μιλάει σήμερα στην «Ε». Τις περισσότερες φορές όμως η πραγματικότητα συνθλίβει.

Όταν έχεις φτάσει τα τριάντα πόσο μπορείς ακόμη να στηρίζεις στις πλάτες των δικών σου, εφόσον μπορούν βέβαια κι αυτοί να σε στηρίξουν; Και ποιον βαραίνει τελικά το ότι δεν έχουν στηθεί ακόμη οι «γέφυρες» μεταξύ εκπαίδευσης, και αγοράς εργασίας;

ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ ΤΩΝ 27

Πρωταθλήτρια η χώρα μας σε άνεργους πτυχιούχους

ΒΡΥΞΕΛΛΕΣ
Του ΚΩΣΤΑ ΜΟΣΧΟΝΑ

Την πρώτη θέση καταλαμβάνει η Ελλάδα στην Ευρώπη των 27 στους άνεργους πτυχιούχους, σύμφωνα με απάντηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σε σχετική ερώτηση του ευρωβουλευτή της Ν.Δ. Κωστή Χατζηδάκη.

Ο Κωστής Χατζηδάκης θέλησε να πληροφορηθεί τα στοιχεία που διαθέτει η Επιτροπή για τον αριθμό των πτυχιούχων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ως ποσοστό του πληθυσμού ανά κράτος-μέλος και το αντίστοιχο ποσοστό ανέργων πτυχιούχων.

Από την απάντηση του αρμοδίου Επιτρόπου Γιαν Φίγκελ προκύπτει ότι η χώρα μας, στην οποία το ποσοστό πτυχιούχων είναι 20,6 % έναντι 22,4 % στην Ευρώπη των 27, κατέχει την πρώτη θέση (7%) στο ποσοστό ανεργίας ατόμων με πτυχίο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Στη δεύτερη θέση έρχεται η Ισπανία με ποσοστό ατόμων με υψηλό μορφωτικό επίπεδο 28,2% και ποσοστό ανεργίας πτυχιούχων 6,1%. Αντίθετα, στη Φινλανδία, που έχει τους περισσότερους πτυχιούχους (34,6%), το αντίστοιχο ποσοστό ανεργίας σ' αυτή την ομάδα του πληθυσμού είναι 4,4%, ενώ η Ιρλανδία έχει το χαμηλότερο ποσοστό πτυχιούχων ανέργων (2%) σε ποσοστό πτυχιούχων 29,6%!

Κατά τον Κωστή Χατζηδάκη, από τους πίνακες που συνοδεύουν την απάντηση του Σλοβάκου Επιτρόπου, προκύπτει ότι το ρεκόρ της Ελλάδας στην ανεργία των πτυχιούχων δεν συνάδει με τη συνολική αποκλιμάκωση της ανεργίας τα τελευταία χρόνια (8,6 % το Δεκέμβριο 2006). Στο ποσοστό συνολικής ανεργίας υπάρχουν τρεις χώρες με χειρότερες επιδόσεις από την Ελλάδα (Πολωνία με 12,3%, Σλοβακία με 11,9%, Γαλλία με 9%) ενώ ο μέσος κοινοτικός όρος ήταν το Δεκέμβριο του 2006 7,5%, παρατηρεί ο ευρωβουλευτής, για τον οποίον «τα στοιχεία της Επιτροπής δείχνουν ξεκάθαρα ότι η τριτοβάθμια εκπαίδευση στη χώρα μας δεν είναι συνδεδεμένη με την αγορά εργασίας... Υπάρχει λοιπόν ανάγκη για περαιτέρω μεταρρυθμίσεις στην τριτοβάθμια εκπαίδευση με στόχο τη σύνδεση των πανεπιστημίων με την παραγωγή»...

«Στην Ελλάδα μπορεί να ξεκινήσεις με 1.000 ευρώ και να πεθάνεις με 1.000 ευρώ

Είναι μόλις 25 χρόνων. Εδώ και έξι μήνες εργάζεται στην Καλιφόρνια ως μηχανικός υπολογιστών σε μία από τις μεγαλύτερες εταιρείες αναζήτησης στο Ιντερνετ και παίρνει ένα μισθό σχεδόν δεκαπλάσιο από τον βασικό που θα έπαιρνε στην πρώτη του δουλειά στην Ελλάδα.

Τελείωσε ηλεκτρολόγος μηχανικός και μηχανικός ηλεκτρονικών υπολογιστών στο Ε.Μ. Πολυτεχνείο και αποφάσισε να κάνει διδακτορικό στην Αμερική, όπου έγινε αποδεκτός με υποτροφία σε Πανεπιστήμιο του Ιλινόις. Στα δύο χρόνια πήρε μάστερ στην πληροφορική.

Σε όλα τα πανεπιστήμια της Αμερικής λειτουργούν «υπηρεσίες καριέρας» που διευκολύνουν ουσιαστικά τους φοιτητές στη μετάβασή τους στην αγορά εργασίας, μας λέει.

Εκπρόσωποι εταιρειών επισκέπτονται συχνά - πυκνά τα πανεπιστήμια αναζητώντας νέους ανθρώπους που θα εργαστούν στο μέλλον γι' αυτούς.

Κάπως έτσι λοιπόν ξεκίνησαν τα πράγματα και για το συνομιλητή μας, που για τους δικούς του λόγους θέλει να κρατήσει την ανωνυμία του. Όταν εκπρόσωποι της εν λόγω εταιρείας βρέθηκαν στο Πανεπιστήμιο του Ιλινόις, καθώς «το πρόγραμμα πληροφορικής του είναι από τα πέντε καλύτερα της Αμερικής», έδωσε τις πρώτες δύο συνεντεύξεις και βρέθηκε γρήγορα ανάμεσα σε ένα μικρό αριθμό ανθρώπων που διάλεξε η εταιρεία για να προχωρήσουν στο επόμενο στάδιο.

Όλα πληρωμένα

Τον κάλεσαν στην Καλιφόρνια, με όλα τα έξοδα πληρωμένα, για ούτε μία ούτε δύο αλλά πέντε ακόμη συνεντεύξεις.

«Είχα άγχος - διηγείται. Ήθελα για την εμπειρία να δουλέψω στην Αμερική. Η διαδικασία ήταν δύσκολη γιατί λαμβάνουν άπειρα βιογραφικά. Επρεπε να απαντήσω σε μια σειρά από ερωτήσεις σε μορφή γρίφων που είχαν να κάνουν με τη λύση τεχνικών προβλημάτων πάνω στο αντικείμενό μου. Ήθελαν να δουν αν έχω αναλυτική σκέψη».

Τελικά τα κατάφερε. Για πόσο και ο ίδιος δεν ξέρει: «Εδώ δεν κάνεις συμβόλαιο. Όσο τους κάνεις σε κρατάνε. Ανά πάσα στιγμή μπορούν να σε απολύσουν χωρίς αποζημίωση ή μπορείς να φύγεις και εσύ».

Οι συνθήκες εργασίας φαντάζουν ιδιαίτερα ανθρώπινες, καθώς κανονίζεις εσύ το ωράριό σου, αν θες μπορείς να δουλέψεις πρωί ή απόγευμα, αρκεί να τελειώνει η δουλειά. Δωρεάν φαγητό, γυμναστήριο εντός του χώρου εργασίας, ασφάλεια υγείας αλλά και μπόνους ανάλογα με την επίδοση είναι μερικές μόνον από τις έξτρα παροχές.

* Αν είχες μείνει στην Ελλάδα, τι πιστεύεις ότι θα έκανες τώρα;

«Αντίστοιχη δουλειά στην Ελλάδα δεν υπάρχει. Κάτι θα έκανα, αλλά δεν έχω ιδέα τι. Στην Ελλάδα, στο δικό μου επάγγελμα ως υπάλληλος σε μια εταιρεία δεν θα μπορούσα να ξεφύγω από τα 700 ή τα 1.000 ευρώ. Εδώ έχεις προοπτικές καριέρας δουλεύοντας σε μία και μόνο εταιρεία. Κάθε χρόνο γίνεται αξιολόγηση και μπορείς να πάρεις προαγωγή και περισσότερα χρήματα. Στην Ελλάδα, μπορεί να ξεκινήσεις με 1.000 ευρώ και να πεθάνεις με 1.000».

Άγνωστες λέξεις

Όσο ήταν στο Ε.Μ. Πολυτεχνείο δεν άκουσε ποτέ για το γραφείο διασύνδεσης και εξυπηρέτησης φοιτητών και νέων αποφοίτων, ενώ θυμάται ακόμη πως «κάποια φορά ακυρώθηκε ομιλία επιχειρηματία που ήταν προγραμματισμένη να γίνει στο Πολυτεχνείο αφού, αν ερχόταν, μερίδα φοιτητών απειλούσαν να του πετάξουν αβγά».

Θεωρεί πως τα πανεπιστήμια στην Ελλάδα υστερούν σε επίπεδο, υποδομή και οργάνωση. «Δεν γίνεται πρακτική άσκηση, δεν υπάρχει σύνδεση με την αγορά εργασίας. Γίνονται βέβαια καταλήψεις, απεργίες και οι καθηγητές δεν είναι και όλοι τους αστέρια...».

Αρμεγμα στα βρετανικά πανεπιστήμια

Στα πανεπιστήμια της Βρετανίας είναι πολύ συνηθισμένο το «αρμεγμα». Τη συγκεκριμένη λέξη χρησιμοποιούν για να περιγράψουν αυτό που εκεί αποτελεί καθεστώς: Εκπρόσωποι εταιρειών μεταβαίνουν στα πανεπιστήμια προκειμένου να παρουσιάσουν το προφίλ της εταιρείας τους και να εντοπίσουν ή, πιο σωστά, να... αρμέξουν τους υποψήφιους συνεργάτες τους, τα πιο καλά μυαλά. Διοργανώνονται συχνά ημερίδες, οι εταιρείες στήνουν σταντ και κάνουν τη σχετική παρουσίαση ώστε να προσελκύσουν αιτήσεις για εργασία, βιογραφικά, αναλυτικές βαθμολογίες.

Η Κατερίνα Φέγγαρου, μάντζερ εκπαίδευσης στο Βρετανικό Συμβούλιο, μας εξηγεί πως το «άρμεγμα» είναι ένας τρόπος για να προσελκύσουν οι εταιρείες (πολυεθνικές, του εξωτερικού αλλά και της τοπικής αγοράς εργασίας) τους πιο καλούς, τους πιο καταρτισμένους υποψήφιους εργαζομένους πριν γίνουν ανταγωνιστικοί και βγουν στην αγορά. Σε όλα τα πανεπιστήμια της Βρετανίας λειτουργούν γραφεία φοιτητικής μέριμνας που διευκολύνουν τη μετάβαση στην αγορά εργασίας. Κρίνονται μάλιστα για την υπηρεσία τους αυτή.

Στη Βρετανία επίσης η πρακτική άσκηση είναι ιδιαίτερα διαδεδομένη, με αποτέλεσμα ένας φοιτητής ολοκληρώνοντας τις σπουδές του να έχει όχι μόνο ακαδημαϊκή αλλά και πρακτική εμπειρία.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ

Από το ΕΜΠ στη μαύρη εργασία

Μπορεί οι μηχανικοί του Ε. Μ. Πολυτεχνείου, όπως προκύπτει από έρευνες που έχει πραγματοποιήσει το ίδρυμα, ν' αντιμετωπίζουν χαμηλά ποσοστά ανεργίας, ακόμη και οι νέοι απόφοιτοι, όμως παρ' όλα αυτά δεν είναι λίγα τα προβλήματα που συναντούν κατά τη μετάβασή τους στην αγορά εργασίας.

Γι' αυτά μιλάει στην «Ε» ένας νέος αρχιτέκτονας, που πήρε το «βαρύ» πτυχίο πρό διετίας και προσπαθεί να αντεπεξέλθει στις δυσκολίες του επαγγέλματος.

«Αν και στην Ελλάδα τα επαγγέλματα που ασχολούνται με τις κατασκευές είναι αρκετά ευνοημένα, οι αρχιτέκτονες έχουν σημαντική ανεργία. Υπάρχει τεράστιος ανταγωνισμός, λόγω και της υπερπληθώρας αρχιτεκτόνων. Το κυριότερο πρόβλημα έχει να κάνει με το κάτω από ποιες συνθήκες βρίσκεις δουλειά· ενώ στις περισσότερες δουλειές εργάζεσαι ως υπάλληλος, η σύμβαση του ΤΣΜΕΔΕ δεν τηρείται, εκτός από κάποιες μεγάλες εταιρείες που δεν μπορούν να κάνουν αλλιώς.

Συνήθως δουλεύεις με δελτίο παροχής και μάλιστα με την ώρα. Και η τιμή της ώρας είναι χαμηλή, 7 με 8 ευρώ. Από τη στιγμή που δουλεύεις με δελτίο παροχής, έχω υπολογίσει ότι στην ουσία πληρώνεσαι για 10 μήνες το χρόνο. Στερείσαι βεβαίως και τα όποια επιδόματα προβλέπονται. Συχνά δεν δουλεύεις οκτώωρο όπως έχεις συμφωνήσει αλλά λιγότερες ώρες, οπότε παίρνεις και λιγότερα χρήματα. Όταν όμως το γραφείο έχει δουλειά, θα σε "λιώσουν", χωρίς να πληρωθείς υπερωρίες. Σε κάθε περίπτωση είσαι ξεκρέμαστος: γίνονται απολύσεις χωρίς λόγο και προειδοποίηση. Αλλιώς σε αναγκάζουν με τον τρόπο τους να φύγεις».

Ο ίδιος αναγκάστηκε για ένα διάστημα να δουλέψει «μαύρα» καθώς δεν μπορούσε να βγάλει αρκετά χρήματα ώστε να καταβάλει 2.200 ευρώ για να γραφτεί στο ΤΣΜΕΔΕ.

Η δυσάρεστη εμπειρία του από τους αρχιτέκτονες ιδιοκτήτες μικρομεσαίων γραφείων όπου απασχολήθηκε (εργαζόταν από το 2ο έτος της σχολής) τον οδήγησε να κινηθεί μόνος, να αναπτύξει δημόσιες σχέσεις και να αναλαμβάνει δουλειά σε δικό του χώρο. «Μπορεί προς το παρόν να βγάζω ακόμη λιγότερα χρήματα, 500 ή 600 ευρώ, να πρέπει να εκτιμήσω σωστά το χρόνο που θα καταβάλω για μια δουλειά, ώστε να μην πάρω ψίχουλα στο τέλος, αλλά τουλάχιστον δεν τυραννιέμαι ψυχολογικά», θα πει.

Στα αρχιτεκτονικά γραφεία, εξηγεί, συχνά δεν δουλεύεις ως αρχιτέκτονας αλλά εκτελείς χρέη σχεδιαστή με υπολογιστή ή κάνεις το παιδί για όλες τις δουλειές (Πολυεξοπλισμός, διεκπεραιώσεις). Μόνιμο επιχείρημα των εργοδωτών, οι οποίοι ακολουθούν άγραφους κανόνες της αγοράς προσπαθώντας "ν' αρπάξουν" δουλειές, είναι πως αποκομίζεις εμπειρία δουλεύοντας σ' αυτούς, πράγμα που είναι αλήθεια. Αλλά ταυτόχρονα προσφέρεις - και σε φρέσκιες ιδέες».

Τελευταία, επισημαίνει, λανσάρεται η εξής μόδα: «Δουλεύω για το τίποτε γιατί κάνω πρακτική, μου μαθαίνουν υπολογιστή. Κάτι που μπορείς να μάθεις και μόνος σου...».

Εκτός από το Δημόσιο πουθενά αλλού δεν μετράει το μεταπτυχιακό στις σπουδές μας, παρατηρεί.

«Υπάρχει και η τάξη των 300-600 ευρώ»

Δημιούργημα των οικονομιών που διαθέτουν έναν εκτεταμένο και κυρίαρχο ιδιωτικό τομέα αποτελεί, σύμφωνα με τον Σωτήρη Χτούρη, καθηγητή Κοινωνιολογίας στο Πανεπιστήμιο Αιγαίου, η γενιά των 700 ή των 1.000 ευρώ. Νέοι άνθρωποι στη Γερμανία, τη Γαλλία, την Ιταλία υποχρεώνονται σε μια διαρκή και επαναλαμβανόμενη χαμηλόμισθη μαθητεία, με στόχο τη μείωση του συνολικού κόστους εργασίας των επιχειρήσεων.

Πρόκειται, λέει, για ένα φαινόμενο που απορρέει από τις διαρκείς αναδιαρθρώσεις τόσο της παραγωγής όσο και της αγοράς εργασίας όπου κυριαρχούν οι μεγάλες και πολυεθνικές επιχειρήσεις. Αυτές ακριβώς επιβάλλουν

ολοένα και περισσότερο νέες μορφές ευέλικτης εργασίας, καθώς και έντονη κινητικότητα του ανθρώπινου δυναμικού.

«Η γενιά των 700 ευρώ, ως έννοια, αποτελεί έτσι», τονίζει ο καθηγητής, «μία μεταφορά κοινωνιολογικών και οικονομικών προτύπων της αγοράς εργασίας από οικονομίες που διαθέτουν έναν εκτεταμένο και κυρίαρχο ιδιωτικό τομέα. Αυτό το ευρωπαϊκό και βορειοαμερικανικό φαινόμενο παρουσιάζει κάποιες ομοιότητες με την πάντα κρατούσα πρακτική των ελληνικών επιχειρήσεων να αμείβουν τους νεοεισερχόμενους στην αγορά εργασίας με το χαμηλό βασικό μισθό, που κατά μέσο όρο είναι αντίστοιχος με το ανεπίσημο όριο φτώχειας».

Ο κ. Χτούρης παρατηρεί κάποιες ομοιότητες αλλά επισημαίνει και διαφορές ανάμεσα στη γενιά των 700 ευρώ στην Ελλάδα και στις άλλες μεγάλες ευρωπαϊκές χώρες καθώς εδώ παρατηρούνται άλλου είδους προβλήματα. Στην Ελλάδα οι απόφοιτοι με υψηλό επίπεδο εκπαίδευσης απευθύνονται σε τμήματα μιας κατακερματισμένης αγοράς εργασίας που διαμορφώνονται κυρίως από τον ευρύτερο δημόσιο τομέα (εκπαίδευση, δημόσιες υπηρεσίες, ΝΠΔΔ, οργανισμοί κ.ά.). Η απορρόφηση στελεχών με υψηλή εξειδίκευση είναι σχετικά χαμηλή στον ιδιωτικό τομέα, ενώ στο δημόσιο τομέα περιορίζεται ολοένα και περισσότερο λόγω του χαμηλού τεχνολογικού εκσυγχρονισμού των επιχειρήσεων.

Οι τρόποι εισόδου στο δημόσιο τομέα έχουν γίνει πλέον πολύπλοκοι (λόγω ΑΣΕΠ, περιορισμού θέσεων), με αποτέλεσμα η νέα γενιά στελεχών και αποφοίτων να αντιμετωπίζει σοβαρά προβλήματα εύρεσης μιας σταθερής θέσης εργασίας στο Δημόσιο. Στον απόηχο αυτής της εξέλιξης, προσθέτει ο κ. Χτούρης, βρίσκεται και η ραγδαία αύξηση της προτίμησής τους για σχολές των ΑΕΙ που οδηγούν άμεσα στην κρατική απασχόληση (Αστυνομία, Στρατός) και για επαγγέλματα που προστατεύονται από το κράτος και από ισχυρές επαγγελματικές και συντεχνιακές οργανώσεις (μηχανικοί, αρχιτέκτονες, δικηγόροι).

Ο κ. Χτούρης θα επισημάνει, επίσης, πως στην Ελλάδα εκτός από τη γενιά των 700 ευρώ θα μπορούσαμε να μιλήσουμε και για «την κοινωνική τάξη των 300-600 ευρώ, στην οποία μόνον ένα μικρό τμήμα του εισοδήματος συμπληρώνεται από τυχόν επιδόματα της κοινωνικής πολιτικής». Στην ομάδα αυτή ανήκουν νέοι άνθρωποι διαφόρων επιπέδων εκπαίδευσης, γυναίκες με μερική απασχόληση, μετανάστες, άνθρωποι άνω των 50 ετών και βέβαια ένα μεγάλο μέρος των συνταξιούχων. Αυτή η τάξη, αναφέρει ο καθηγητής, που αποτελεί πλέον ένα ολοένα μεγαλύτερο τμήμα του ελληνικού πληθυσμού, πέρα από τη χαμηλά αμειβόμενη εργασία, δεν έχει πλέον τη δυνατότητα να στηριχτεί στην κοινωνική υποστήριξη ή τη μεταφορά εισοδήματος από άλλα μέλη της οικογένειας. Επίσης, η τάξη αυτή αναλαμβάνει ένα μεγάλο βάρος: το κόστος της ελλειμματικής κοινωνικής πολιτικής όταν, για παράδειγμα, επιφορτίζεται με τη φροντίδα των ηλικιωμένων, των παιδιών και των ατόμων με ειδικές ανάγκες.

ΑΥΡΙΟ:

Γραφείο διασύνδεσης και συμβουλευτικής σταδιοδρομίας στα πανεπιστήμια. Το άγχος της «συνέντευξης».